

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح تشکیل وزارتخانه محیط زیست»

مشخصات طرح

دوره یازدهم - سال دوم

شماره ثبت:

۶۱۴

شماره چاپ:

تاریخ چاپ:

دفاتر: مطالعات مدیریت

مطالعات زیربنایی

مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۹۰۱۸۰۴۳

تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۱۱/۱۰

مقدمه

تغییر و تحول در دستگاه‌های اجرایی از پیچیده‌ترین و حساس‌ترین اقدام‌هایی است که در نظام حکمرانی و اداری کشورها وجود دارد. تغییر و تحول دستگاه‌های اجرایی اشکال متنوعی همچون ادغام، تفکیک، انتقال، حذف، ایجاد، تغییر جایگاه و ماهیت حقوقی و ... دارد. یکی از انواع تغییرات که مختص نظام حاکمیتی جمهوری اسلامی ایران است، تغییر جایگاه و ماهیت حقوقی یک دستگاه اجرایی است که مصداق عملی آن تبدیل شدن معاونت رئیس‌جمهور از ماهیت مؤسسه دولتی به وزارتخانه است. طرح حاضر با هدف تغییر ماهیت حقوقی سازمان حفاظت از محیط زیست از مؤسسه دولتی و یک معاونت وابسته به ریاست جمهوری به وزارتخانه ارائه شده است.

«طرح تشکیل وزارتخانه محیط زیست» با شماره ثبت (۶۱۴) در تاریخ ۱۳۹۹/۰۹/۲۳ در دوره یازدهم مجلس شورای اسلامی با امضای ۲۸ نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی اعلام وصول شد. در مقدمه توجیهی طرح مذکور، تشکیل «وزارت حفاظت محیط زیست» به منظور حل معضلات زیست‌محیطی از طریق افزایش قدرت اجرایی و اثرگذاری و امکان نظارت نمایندگان مجلس شورای اسلامی مورد توجه قرار گرفته است. در ۱۰ سال گذشته طرح حاضر، ششمین طرحی است که تغییرات ساختاری در حوزه محیط زیست و منابع طبیعی را پیشنهاد داده است. در ادامه کلیات طرح مذکور، تاریخچه آن و تحلیل و آسیب‌شناسی محتوای آن ارائه می‌شود.

بررسی طرح

«طرح تشکیل وزارتخانه محیط زیست» با یک ماده واحده و سه تبصره اعلام وصول شده است. در ماده واحده طرح مذکور آمده است که از تاریخ تصویب این قانون «سازمان حفاظت محیط زیست» با تمامی اختیارات و وظایفی که به موجب قوانین و مقررات در مواردی که مغایر شرع نیست با رعایت بند «د» ماده (۲۹) قانون مدیریت خدمات کشوری و بند «الف» ماده (۲۸) قانون برنامه ششم توسعه و بدون توسعه تشکیلات و افزایش نیروی انسانی به وزارت «حفاظت محیط زیست» تبدیل شود. در تبصره «۱» آمده است که کلیه امکانات، اموال و نیروی انسانی سازمان مزبور در اختیار وزارتخانه جدید قرار می‌گیرد. در تبصره «۲» فرصت یک‌ساله به دولت برای ارائه تغییرات در شرح وظایف وزارتخانه مورد تأکید قرار گرفته است و در تبصره «۳» ممنوعیت هرگونه افزایش نیروی انسانی و بار مالی برای وزارتخانه در طول دوره اجرای برنامه ششم توسعه تأکید شده است.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی با تصویب قانون «اصلاح قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست» در سال ۱۳۷۱ انتخاب رئیس «سازمان حفاظت محیط زیست» به رئیس‌جمهور تفویض شد و با عنایت به اصلاح قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۶۸ سازمان مذکور زیرمجموعه نهاد ریاست جمهوری در قوه مجریه قرار گرفت. در طول دهه گذشته، طرح حاضر ششمین طرح اعلام وصول شده در مجلس شورای اسلامی در خصوص تغییرات ساختاری حفاظت محیط زیست و منابع طبیعی است و تقریباً همه موارد قبلی به سرانجام معینی نرسیده‌اند و تبدیل به قانون نشده‌اند. در طول سال‌های گذشته در مجالس نهم، دهم و یازدهم پنج طرح در خصوص تغییر و اصلاح ساختاری

حوزه منابع طبیعی و محیط زیست ارائه شده است. اولین بار در دوره نهم و در سال ۱۳۹۲ نمایندگان مجلس شورای اسلامی طرحی تحت عنوان «طرح ادغام سازمان حفاظت از محیط زیست و سازمان جنگل‌ها و منابع طبیعی» با شماره ثبت (۴۲۸) را در تاریخ ۱۳۹۲/۱۰/۱۸ اعلام وصول کردند. در مجلس دهم «طرح ادغام سازمان امور اراضی و منابع طبیعی با محیط زیست و تشکیل وزارت محیط زیست و منابع طبیعی» به شماره ثبت (۱۹۱) در تاریخ ۱۳۹۵/۰۶/۱۷ اعلام وصول شد. طرح مذکور به دلایلی نامعلوم مسکوت ماند و مورد بررسی در مجلس و کمیسیون قرار نگرفت. در همان مجلس دهم طرحی با همان مضمون با عنوان «طرح تشکیل وزارت محیط زیست و منابع طبیعی» در تاریخ ۱۳۹۵/۱۱/۲۶ با شماره ثبت (۲۳۸) اعلام وصول شد این طرح نیز پس از گذشت ۶ ماه به دلیل عدم پیگیری طراحان و نمایندگان بایگانی شد. در سال سوم مجلس دهم طرحی با عنوان «طرح تشکیل وزارتخانه‌های «انرژی» و «آب و محیط زیست»» در تاریخ ۱۳۹۷/۰۳/۲۳ با شماره ثبت (۴۱۲) به مجلس شورای اسلامی تقدیم و اعلام وصول شد. این طرح نیز به دلیل مخالفت‌هایی که صورت گرفت به سرانجام نرسید. در مجلس یازدهم نیز طرحی با عنوان «طرح ادغام سازمان امور اراضی و منابع طبیعی با محیط زیست و تشکیل وزارت محیط زیست و منابع طبیعی» مطرح شد و با شماره ثبت (۳۰۵) اعلام وصول شد که همان طرح تقدیمی شهریور ۱۳۹۵ با شماره ثبت ۱۹۱ است و در خصوص این طرح تا زمان فعلی در مجلس شورای اسلامی تصمیمی اتخاذ نشد.^۱

نکته مهم و اساسی که در همه طرح‌های مذکور مورد غفلت قرار گرفته این است که ساده‌ترین راهکار یعنی تغییر ساختاری برای حل معضلات فراوان زیست‌محیطی کشور در نظر گرفته شده است و نگاه مسئله‌محور و جامع نسبت به این حوزه برای حل مسائل آن با تأکید بر اصلاحات رویه‌ای، فرایندی، نیروی انسانی و ساختاری لحاظ نشده است. براساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی^۲ رفع و حل چالش‌های اساسی حوزه محیط زیست و منابع طبیعی نه در تغییر ساختار سازمان‌های متولی بلکه تحول در فرایندها و تغییر بنیادی در تفکر و عمل سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان، قانونگذاران و مسئولان سطوح میانی و عملیاتی است.

برخی از مهم‌ترین ایرادات کارشناسی طرح حاضر به صورت خلاصه عبارتند از:

• نام وزارتخانه در متن طرح مبنی بر وزارت «حفاظت محیط‌زیست» با عنوان طرح مبنی بر تشکیل «وزارتخانه محیط‌زیست» متفاوت است

• مقدمه توجیهی فاقد ادله و استدلال‌های لازم برای توجیه تغییر جایگاه سازمان محیط زیست از معاونت رئیس‌جمهور به وزارتخانه است. درحالی‌که برای چنین طرح‌هایی که لازمه آن تغییرات اساسی ساختاری و مأموریتی است بایستی مطالعات و اسناد پشتیبان کافی و وافی وجود داشته باشد.

• تحلیل قوانین و مقررات تشکیل سازمان حفاظت محیط زیست نظیر قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مؤید تأکید وظیفه‌مندی این سازمان بر حفاظت، بهبود و بهسازی محیط زیست و پیشگیری و ممانعت از هر نوع آلودگی و هر اقدام مخربی است

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در گزارش‌های متعددی درباره تحلیل و آسیب‌شناسی حوزه محیط زیست و همچنین بررسی و تحلیل کارشناسی طرح‌های مذکور در ادوار مختلف مجلس تهیه کرده است که برخی از مهم‌ترین آنها عبارتند از:

• ورمزیاری، حجت؛ بابائی، محسن (۱۳۹۹). اظهارنظر کارشناسی درباره: «طرح ادغام سازمان امور اراضی و منابع طبیعی با محیط زیست و تشکیل وزارت محیط زیست و منابع طبیعی». شماره مسلسل ۱۷۴۳۰.

• سلیمانی، الهه (۱۳۹۶). اظهارنظر کارشناسی درباره طرح تشکیل وزارت محیط زیست و منابع طبیعی. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۵۳۳۹.

• پیله‌فروش، میثم و همکاران (۱۳۹۷). اظهارنظر کارشناسی درباره «طرح تشکیل وزارتخانه‌های انرژی و آب و محیط زیست». شماره مسلسل ۱۵۹۷۷.

• سلیمانی، الهه (۱۳۹۲). اظهارنظر کارشناسی درباره: «طرح ادغام سازمان حفاظت از محیط زیست و سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری» مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۳۵۶۴.

• سلیمانی، الهه (۱۳۹۹). الزامات تحقق گام دوم انقلاب ۷. بخش محیط زیست. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۷۰۴۸.

• سلیمانی، الهه (۱۴۰۰). آسیب‌شناسی بخش محیط زیست به منظور دستیابی به محورهای برنامه هفتم توسعه، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۷۶۲۵.

• سلیمانی، الهه (۱۴۰۰). بررسی عملکرد دولت ۳. بخش محیط زیست، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۷۴۷۴.

۲. ورمزیاری، حجت؛ بابائی، محسن (۱۳۹۹). اظهارنظر کارشناسی درباره: «طرح ادغام سازمان امور اراضی و منابع طبیعی با محیط زیست و تشکیل وزارت محیط زیست و منابع طبیعی»، شماره مسلسل ۱۷۴۳۰.

که موجب برهم خوردن تعادل و تناسب محیط زیست است که بر این اساس سازمان حفاظت محیط زیست به‌عنوان یک دستگاه فراحاکمیتی، متولی حفاظت و بهسازی محیط زیست بوده و نظارت بر همه فعالیت‌های مرتبط با آب، هوا، خاک، تنوع زیستی و منابع طبیعی را برعهده دارد با توجه به نقش فراحاکمیتی و نظارتی سازمان حفاظت محیط زیست، این سازمان با هدف نظارت بر عملکرد سایر وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی تأثیرگذار بر محیط زیست در جایگاه سازمانی مستقل به‌عنوان معاون رئیس‌جمهور قرار گرفته است.

• در چنین طرح‌هایی که یک نوع دستگاه اجرایی جدید تأسیس می‌شود بایستی وظایف و اختیارات و حوزه مأموریتی وزارتخانه نیز به‌طور کامل مشخص شود و همچنین با ارائه نقشه نهادی جامع در آن حوزه همه نهادها و سازمان‌های مرتبط جایابی و تعیین تکلیف شوند. برای مثال در طرح حاضر مشخص نکرده است که با تشکیل وزارتخانه حفاظت محیط زیست، تکلیف شورای عالی حفاظت از محیط زیست چه می‌شود؟ همچنین بر اساس تبصره ماده (۱۱۵) قانون مدیریت خدمات کشوری ایجاد هرگونه دستگاه اجرایی جدید بر اساس پیشنهاد دستگاه ذی‌ربط، موکول به تأیید شورای عالی اداری، تصویب هیئت‌وزیران و درنهایت، تصویب مجلس شورای اسلامی است. بنابراین، پیشنهاد می‌شود با توجه به اقتضات اجرایی تشکیل وزارتخانه جدید، تأسیس وزارتخانه محیط‌زیست از طریق سازوکار مذکور پیگیری شود.

• یکی از استدلال‌های طراحان طرح حاضر برای تبدیل شدن سازمان حفاظت محیط‌زیست به وزارتخانه این است که توسعه نظارت نمایندگان و پاسخگویی سازمان مذکور بیشتر می‌شود. در رابطه با این نکته بایستی بیان شود که اگرچه با تبدیل شدن سازمان به وزارتخانه قدرت نظارت و ابزارهای نظارتی نمایندگان مجلس شورای اسلامی ارتقا پیدا می‌کند ولی تنها برای این هدف و بدون توجه به بهبود عملکردی سازمان مذکور، تغییر ساختاری انجام دادن شایسته و مناسب نیست. بلکه بایستی یک طرح جامع همه‌جانبه برای بهبود و ارتقای کیفیت و عملکرد سازمان محیط زیست ارائه شود تا در کنار ارتقای عملکردی، ارتقای توان نظارتی مجلس شورای اسلامی نیز محقق شود. همچنین بایستی به این نکته اشاره شود که توسعه نظارت مجلس شورای اسلامی لزوماً نیازی به تشکیل وزارتخانه ندارد و در همین وضعیت فعلی نیز نمایندگان می‌توانند براساس قوانین موجود، تکالیف سازمان حفاظت محیط زیست را پیگیری و از رئیس آن سازمان و یا حتی از رئیس‌جمهور مطالبه کنند. مجلس می‌تواند از طریق ابزارهای نظارتی و قانونی بر معاونان رئیس‌جمهور یا خود رئیس‌جمهور اعمال نظارت کند. سؤال از رئیس‌جمهور طبق اصل هشتاد و هشتم، تحقیق و تفحص در تمام امور مجلس طبق اصل هفتادوششم به مجلس صلاحیت نظارتی اعطا می‌کند. همچنین، دیوان محاسبات طبق اصول پنجاه و چهارم (۵۴) و پنجاه و پنجم (۵۵) قانون اساسی، به‌صورت مستقیم ذیل مجلس شورای اسلامی فعالیت می‌کند. براین اساس، مجلس از این طریق، امکان نظارت بر کلیه دستگاه‌هایی که به‌نحوی از بودجه کل کشور استفاده می‌کنند را دارد؛ در نتیجه، ظرفیت‌های نظارتی مجلس بر دولت از حیث وزارتخانه بودن دستگاه و یا سازمان تابعه دولت بودن کماکان وجود دارد و صرف تشکیل وزارتخانه جدید، موجب موثر بودن ظرفیت‌های نظارتی مجلس شورای اسلامی نمی‌شود.

• سازمان حفاظت محیط زیست دارای ماهیت حفاظتی و نظارتی بر سایر دستگاه‌ها می‌باشد؛ لکن چنانچه به‌عنوان یک دستگاه هم‌عرض سایر نهادها و دستگاه‌ها قرار گیرد از امکان نظارت کمتری برخوردار خواهد شد. همچنین این سازمان بایستی در برخی مواقع برای حفظ منافع ملی مقابل منافع منطقه‌ای و بخشی ایستادگی کند و تبدیل شدن آن به وزارتخانه استقلالش را نسبت به دیگر وزارتخانه‌ها، نهادها و مطالبات منطقه‌ای و محلی مختلف کاهش می‌دهد.

• با توجه به اصل یکصدوسیزدهم (۱۱۳) قانون اساسی که رئیس‌جمهور را مسئول اجرای قانون اساسی و اصل یکصد و بیست و ششم (۱۲۶) که مسئولیت امور برنامه و بودجه و امور اداری و استخدامی را برعهده رئیس‌جمهور دانسته و اصل یکصدوسی و چهارم (۱۳۴) که رئیس‌جمهور و وزرا مسئول برنامه‌ریزی و تعیین خط‌مشی‌های دولت هستند؛ بهتر است بحث اصلاح ساختاری و اداری توسط قوه مجریه پیگیری شود و مجلس شورای اسلامی اصلاحات همه‌جانبه را از دولت مطالبه کند و بر اجرای

آن نظارت کند. به عبارت دیگر تهیه و اصلاح تشکیلات کلان برعهده دولت است و تصویب آن برعهده مجلس شورای اسلامی است. همچنین در تهیه هر نوع تحول ساختاری و تشکیلاتی بایستی مشارکت فعال سازمان‌های ذی‌ربط اتفاق بیفتد که این امر زمانی امکان‌پذیر است که اصلاحات ساختاری از طریق لایحه و بعد از نهایی شدن در دولت و مشارکت همه دستگاه‌ها اتفاق بیفتد.

• طرح مذکور دارای بار مالی است و مخالف اصل هفتاد و پنجم (۷۵) قانون اساسی است و رعایت بند «د» ماده (۲۹) قانون مدیریت خدمات کشوری و بند «الف» ماده (۲۸) قانون برنامه ششم توسعه که در ماده‌واحد مورد اشاره قرار گرفته است و تبصره «۳» ماده واحد رافع این مغایرت نیست. چون در عمل و با نگاه کارکردی تبدیل سازمان به وزارتخانه با بار مالی همراه است. همچنین قیدی که در انتهای تبصره «۳» آمده است محدودیت افزایش نیروی انسانی و بار مالی را مقید به دوره برنامه ششم کرده است و برای بعد از این برنامه تصمیم‌گیر هیچ محدودیتی برای افزایش هزینه‌ها ندارد و همین امر باعث حجیم شدن تشکیلات دولت می‌شود که با بند «۱» سیاست‌های کلی نظام اداری و بند «۱۶» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مغایرت دارد.

• ماده واحد بیان می‌کند مفاد بند «الف» ماده (۲۸) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، در ایجاد وزارتخانه محیط زیست رعایت شود؛ همچنین، در تبصره ۳ این ماده واحد نیز، به قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه کشور اشاره شده است؛ این در حالی است که این ماده واحد دائمی بوده و قانون برنامه پنج‌ساله ششم، با انقضای زمان، فاقد اعتبار است. بر این اساس، نسبت به پس از انقضای قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه مقرراتی وضع نشده است. بنابراین طرح حاضر از حیث وجود ابهام نسبت به رعایت مفاد قانون برنامه پنج‌ساله پس از انقضای آن، با بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری مغایرت دارد.

• تبصره «۱» ماده واحد پیشنهادی، از حیث الزام یا عدم الزام دولت به ارائه لایحه ابهام دارد. زیرا بر اساس اصل هفتاد و چهارم (۷۴) قانون اساسی که تقدیم لوایح قانونی از اختیارات هیئت‌وزیران قلمداد شده است و تکلیف دولت به تقدیم لایحه توسط مجلس شورای اسلامی مطابق نظرات شورای نگهبان^۱، مغایر این اصل تلقی می‌شود. همچنین در تبصره «۲» ماده واحد چون دولت را ملزم به ارائه لایحه کرده است، مغایر اصل هفتاد و چهارم (۷۴) قانون اساسی است.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

طرح‌های تحول ساختاری بایستی توجه ویژه به فرایندها و رویه‌های سازمانی و خدمات ارائه شده داشته باشند. تغییر و تحول واقعی در سازمان زمانی اتفاق می‌افتد که فرایندها و رویه‌ها اصلاح شود نه اینکه تغییر ظاهری و صوری در سطح کلان اتفاق بیفتد؛ بنابراین یک طرح جامع در حوزه تحول ساختاری ابتدا بایستی کامل فرایندها و رویه‌های دستگاه اجرایی را از سطح مدیریت عالی تا مدیریت عملیاتی و کارشناسی شناسایی کند و مشخص شود که آیا تغییر جایگاه سازمانی و ماهیت حقوقی سازمان تأثیری بر فرایندها و رویه‌ها می‌گذارد و باعث بهبود آنها می‌شود؟ آیا نمی‌توان با اصلاح و تحول در فرایندها و رویه‌ها اهداف مدنظر تصمیم‌گیران محقق شود بدون اینکه تحول ساختاری اتفاق بیفتد؟ اگر این موارد درخصوص فرایندها و رویه‌ها مدنظر قرار گیرد، بسیاری از تحولات ساختاری از دستور کار خارج می‌شود و از طریق اصلاح و هوشمندسازی فرایندها می‌توان مسائل را حل کرد.

تغییرات ساختاری به تنهایی نمی‌توانند زمینه بهبود عملکرد در حوزه محیط زیست و منابع طبیعی را فراهم آورند و این نوع تغییرات اغلب با هزینه‌های گوناگونی از جمله تغییرات و انتقال نیروی انسانی، تغییرات و انتقال پست‌های سازمانی و ... همراه است. همچنین بایستی بیان شود که ناکارآمدی سازمان‌ها لزوماً متأثر از عوامل ساختاری نیست بلکه فرایندها و رویه‌های اداری، کیفیت نیروی انسانی، کیفیت هزینه‌کرد بودجه، کارآمدی و شایستگی مدیران، قوانین و مقررات و ... بر عملکرد سازمان و کارآمدی و اثربخشی خدمات و فعالیت‌ها مؤثر است. بایستی نگاه جامع و همه‌جانبه در حوزه محیط زیست داشت و نگاه تک‌بعدی ساختاری راهکار حل

۱. نظریه شماره «۱۱۰۷» شورای نگهبان، مورخ ۱۳۶۷/۲/۱۹.

مسائل این حوزه نیست صرف تبدیل یک سازمان با ماهیت معاون رئیس‌جمهور نمی‌تواند به ارتقای کیفیت خدمات و عملکرد این حوزه منجر شود. با توجه به نکات مذکور رد کلیات طرح پیشنهادی مذکور، توصیه می‌شود و بایستی انجام مطالعات دقیق برای شناخت مسائل حوزه محیط زیست و منابع طبیعی و ساختاردهی مسائل در دستور کار قرار گیرد و براساس آن لایحه اصلاحی برای این حوزه با مشارکت تمامی ذی‌نفعان ارائه شود.

حفاظت و بهبود محیط زیست مستلزم مدیریت و حفاظت پایدار منابع طبیعی است. بررسی‌های به‌عمل آمده نشان می‌دهد که ناکارآمدی سازمان مورد اشاره لزوماً به‌دلیل ساختار و تشکیلات آن نیست، بلکه متأثر از عوامل دیگری مانند راهبردها، قوانین و مقررات، ساختارها و فرایندهای مرتبط با امور مالی و بودجه، ساختار و ترکیب نیروی انسانی، کارآمدی مدیران و ... است. سازمان حفاظت محیط زیست به‌عنوان یک سازمان فرابخشی که نظارت بر همه فعالیت‌های وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها را از منظر زیست‌محیطی به‌عهده دارد، چنانچه تحت عنوان وزارتخانه‌ای هم‌عرض سایر دستگاه‌ها و وزارتخانه‌ها تشکیل شود، قدرت نظارت بر کلیه دستگاه‌ها و وزارتخانه‌های تأثیرگذار بر محیط زیست کشور را به‌صورت مؤثر نخواهد داشت. در نتیجه، نمی‌توان انتظار داشت که با تغییر در تشکیلات سازمان بتوان گامی اساسی در رفع کمبودها و یا بهبود اساسی امور برداشت. تحقق اهداف توسعه پایدار نیازمند راهکارهایی جامع‌تر و نگرشی سیستمی به مقوله حفاظت از محیط زیست است. فارغ از نکته اساسی فوق طرح پیش‌رو از جهات زیادی با ابهام مواجه است و بدون اینکه ناظر به همه جوانب امر باشد با بیان حکمی کلی موضوع را به حال خود رها کرده است. بدون تردید صرف تشکیل وزارت محیط زیست بدون پیش‌بینی هیچ‌گونه تغییری در ساختار و صلاحیت‌ها، نمی‌تواند به افزایش کارایی و بهره‌وری وظایف دولت منجر شود. **بنابر مراتب پیش‌گفته رد کلیات طرح مذکور پیشنهاد می‌شود.**